Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

26. travnja 2017.*

„Povreda obveze države članice – Okoliš – Direktiva 92/43/EEZ – Članak 6. stavak 3. – Očuvanje prirodnih staništa – Izgradnja elektrane na ugljen u Moorburgu (Njemačka) – Područja Natura 2000 na toku rijeke Labe uzvodno od elektrane na ugljen – Procjena utjecaja plana ili projekta na zaštićeno područje“

U predmetu C-142/16,

povodom tužbe zbog povrede obveze države članice podnesene 9. ožujka 2016. na temelju članka 258. UFEU-a,

Europska komisija, koju zastupaju C. Hermes i E. Manhaeve, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu,

tužitelj,

protiv

Savezne Republike Njemačke, koju zastupaju T. Henze i J. Möller, u svojstvu agenata, uz asistenciju W. Ewera, Rechtsanwalt,

tuženik,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: M. Ilešič, predsjednik vijeća, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (izvjestiteljica) i E. Jarašiūnas, suci,

nezavisni odvjetnik: H. Saugmandsgaard Øe,

tajnik: I. Illéssy, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 12. siječnja 2017.,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

1 Svojom tužbom Europska komisija od Suda zahtijeva da utvrdi da, time što prilikom odobravanja izgradnje elektrane na ugljen u Moorburgu, blizu Hamburga (Njemačka), nije provela točnu i potpunu procjenu utjecaja, Savezna Republika Njemačka povrijedila je obveze koje ima na temelju članka 6. stavaka 3. i 4. Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL 1992., L 206, str. 7.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 2., str. 14.) (u daljnjem tekstu: Direktiva o staništima).

Pravni okvir

2 Prva, četvrta i deseta uvodna izjava Direktive o staništima glase ovako:

„budući da očuvanje, zaštita i poboljšanje kvalitete okoliša, uključujući očuvanje prirodnih staništa i divlje faune i flore, čine bitan cilj od općeg interesa kojemu teži [Unija], kako je navedeno u članku [191. UFEU-a];

[…]

budući da se na europskom području država članica prirodna staništa i dalje pogoršavaju i sve je veći broj divljih vrsta koje su ozbiljno ugrožene; budući da ugrožena staništa i vrste čine prirodno nasljeđe [Unije], a opasnosti koje im prijete često su prekogranične prirode, radi njihovog je očuvanja potrebno poduzeti mjere na razini [Unije];

[…]

budući da se mora izvršiti ocjena prihvatljivosti bilo kakvog plana ili programa koji bi mogao imati značajan utjecaj na ciljeve očuvanja područja koji je određen ili će se odrediti u budućnosti”.

3 Članak 2. stavak 2. Direktive o staništima propisuje:

„Mjere poduzete u skladu s ovom Direktivom namijenjene su održavanju ili povratu u povoljno stanje očuvanosti, prirodnih staništa i vrsta divlje faune i flore od interesa Zajednice.”

4 Članak 6. stavci 3. i 4. Direktive o staništima predviđaju:

„3. Svaki plan ili projekt koji nije izravno povezan s upravljanjem područjem ili potreban za njegovo upravljanje, ali bi na njega mogao imati značajan utjecaj, bilo pojedinačno bilo u kombinaciji s ostalim planovima ili projektima, predmet je ocjene prihvatljivosti utjecaja koje bi mogao imati na to područje, s obzirom na ciljeve očuvanja područja. U svjetlu zaključaka procjene utjecaja na područje i sukladno odredbama stavka 4., nadležna tijela državne vlasti odobravaju plan ili projekt tek nakon što se uvjere da on neće negativno utjecati na cjelovitost dotičnog područja te, ako je to potrebno, nakon dobivanja mišljenja od šire javnosti.

4. Ako se, unatoč negativnoj procjeni utjecaja na područje i u nedostatku drugih pogodnih mogućnosti, plan ili projekt ipak moraju provesti zbog imperativnih razloga prevladavajućeg javnog interesa, uključujući interese socijalne ili gospodarske prirode, država članica poduzima sve kompenzacijske mjere kako bi osigurala zaštitu koherentnosti mreže Natura 2000. Ona Komisiju izvješćuje o usvojenim kompenzacijskim mjerama.

Kad se u određenom području nalazi prioritetni prirodni stanišni tip i/ili prioritetna vrsta, mogu se razmatrati samo ona pitanja koja se odnose na zdravlje ljudi ili javnu sigurnost, na korisne posljedice od primarnog značaja za okoliš ili, nastavno na mišljenje Komisije, na ostale imperativne razloge prevladavajućeg javnog interesa."

5 Direktiva o staništima sadrži šest priloga, od kojih je Prilog II. naslovljen „Životinjske i biljne vrste od interesa [za Uniju] čije očuvanje zahtijeva određivanje posebnih područja očuvanja".

Činjenice i predsudski postupak

6 Elektrana na ugljen u Moorburgu smještena je u luci Hamburg na južnoj obali južnog sliva Labe koji kao migracijski pravac za određene ribe, odnosno riječne paklare (Lampetra fluviatilis), morske paklare (Petromyzon marinus) i lososa (Salmo salar) navedene u Prilogu II. Direktivi o staništima, ima važnu ulogu za niz područja Natura 2000 čiji ciljevi očuvanja obuhvaćaju te vrste, a koja se nalaze uzvodno od brane Geesthacht (Njemačka). Ta područja nalaze se u saveznim pokrajinama Donja Saksonija, Mecklenburg-Zapadno Pomorje, Saksonija-Anhalt, Brandenburg i Saksonija, na udaljenosti do približno 600 kilometara (km) od te elektrane. Na toku Labe, između elektrane u Moorburgu i područja Natura 2000, nalazi se brana Geesthacht.

7 Odobrenju za izgradnju elektrane u Moorburgu, izdanom 30. rujna 2008., prethodila je procjena utjecaja na okoliš (u daljnjem tekstu: procjena utjecaja) na temelju njemačkog zakonodavstva o vodi. U toj procjeni zaključeno je da je odobrenje u skladu s ciljevima očuvanja područja Natura 2000, uzimajući u obzir činjenicu da je operator na udaljenosti od približno 30 km od te elektrane kod brane Geesthacht postavio drugi prijelaz za ribe kao protutežu gubicima jedinki zbog djelovanja mehanizma hlađenja navedene elektrane, koji uključuje uzimanje velikih količina vode radi hlađenja elektrane u Moorburgu (u daljnjem tekstu: prijelaz za ribe). Osim toga, u zaključku procjene utjecaja spomenuto je praćenje u više stadija, namijenjeno provjeri učinkovitosti te mjere.

8 Slijedom dviju pritužbi u vezi s procjenom utjecaja, Komisija je 27. siječnja 2014. Saveznoj Republici Njemačkoj uputila pismo opomene u kojem joj je prigovorila da je povrijedila članak 6. stavke 3. i 4. Direktive o staništima.

9 Komisija je smatrala da su ocjenom utjecaja nedovoljno ili čak pogrešno utvrđeni učinci elektrane u Moorburgu na područja Natura 2000 uzvodno od brane Geesthacht. S jedne strane, smatrala je da je Behörde für Stadtentwicklung und Umwelt der Freien und Hansestadt Hamburg (uprava za urbani razvoj i okoliš slobodnog i hanzeatskoga grada Hamburga, Njemačka) pogrešno zaključio da prijelaz za ribe čini mjeru ublažavanja i, s druge strane, da u procjeni utjecaja nisu uzeti u obzir kumulativni učinci s drugim relevantnim projektima.

10 Savezna Republika Njemačka dopisom od 11. travnja 2014. osporavala je Komisijine prigovore i smatrala da prijelaz za ribe treba klasificirati kao mjeru ublažavanja.

11 Dana 17. listopada 2014., Komisija je Saveznoj Republici Njemačkoj uputila obrazloženo mišljenje u kojem je ostala pri svojim prigovorima o povredi članka 6. stavaka 3. i 4. Direktive o staništima.

12 Savezna Republika Njemačka dopisom od 15. prosinca 2014. potvrdila je svoje ranije stajalište.

13 Smatrajući da je Savezna Republika Njemačka povrijedila obveze koje ima na temelju odredaba članka 6. stavaka 3. i 4. Direktive o staništima, Komisija je 9. ožujka 2016. odlučila podnijeti predmetnu tužbu.

O tužbi

Prvi prigovor, koji se temelji na povredi članka 6. stavka 3. druge rečenice Direktive o staništima

Argumentacija stranaka

14 Svojim prvim prigovorom, Komisija stavlja na teret Saveznoj Republici Njemačkoj povredu članka 6. stavka 3. druge rečenice Direktive o staništima izdavanjem odobrenja od 30. rujna 2008. Prema mišljenju Komisije, rad elektrane u Moorburgu negativno utječe na više područja Natura 2000 uzvodno od brane Geesthacht. Točnije, značajan broj riba navedenih u Prilogu II. Direktivi o staništima ugiba zbog uzimanja vode za hlađenje na razinu elektrane u Moorburgu.

15 Uvodno, Komisija ističe da nije relevantno to što se elektrana u Moorburgu nalazi izvan područja Natura 2000 uzvodno od brane Geesthacht. Ta institucija ističe da ugibanje riba samo po sebi ne čini povredu članka 6. stavka 3. druge rečenice Direktive o staništima, ali da se nasuprot tomu ta povreda može utvrditi zbog posljedica takvoga gubitka riba za riblji fond u područjima Natura 2000 uzvodno od brane Geesthacht.

16 Komisija osporava zaključak donesen u procjeni utjecaja, u kojem nije navedeno da prijelaz za ribe može spriječiti ili umanjiti negativne učinke vezane uz rad elektrane u Moorburgu, već samo da može prikladno kompenzirati te učinke, omogućujući ribljim jedinkama koje nisu uginule ili koje nisu ranjene da prijeđu branu Geesthacht.

17 Nadalje, Komisija smatra da takva procjena nije u skladu sa sudskom praksom Suda utvrđenom u presudi od 15. svibnja 2014., Briels i dr. (C-521/12, EU:C:2014:330). Čak i pod pretpostavkom da može povećati riblji fond migracijskih vrsta riba, prijelaz za ribe ne omogućuje zaštitu populacije migrirajućih riba ni populaciju koja je u razmnožavanju.

18 Komisija dodaje da odobrenje od 30. rujna 2008. izričito priznaje da su učinci postrojenja na drugi prijelaz za ribe pored brane Geesthacht neizvjesni.

19 Naposljetku, Komisija smatra da podaci i stručna izvješća koja je Savezna Republika Njemačka podnijela za godine 2011. do 2014., u vezi s pretpostavkama na kojima se temelji procjena utjecaja, nisu relevantni jer datiraju od vremena nakon navedene procjene i odobrenja od 30. rujna 2008. Također navodi da Savezna Republika Njemačka nije podnijela ni dokaz o razvoju ribljih fondova u predmetnim područjima Natura 2000 kako bi dokazala eventualnu učinkovitost prijelaza za ribe.

20 Savezna Republika Njemačka osporava navodnu povredu obveze. Smatra da nema značajnog utjecaja u smislu članka 6. stavka 3. prve rečenice Direktive o staništima. Tvrdi da je još od stadija analize utjecaja i prethodne procjene provedene u okviru postupka koji je doveo do odobrenja od 30. rujna 2008. utvrđeno da je samo mali broj uginulih ribljih jedinki bio vjerojatan.

21 Ta država članica smatra da smrt određenog broja jedinki različitih vrsta riba zbog uzimanja vode za hlađenje elektrane u Moorburgu ne podrazumijeva uništavanje staništa u područjima Natura 2000 koja se nalaze na udaljenosti do više stotina kilometara od te elektrane. Prema tome, za države članice bilo bi nemoguće utvrditi sve predvidljive učinke, na velikim udaljenostima, određenih mjera na područjima Natura 2000.

22 Što se tiče učinaka prijelaza za ribe, ta država članica smatra da odobrenje od 30. rujna 2008. na pouzdan način jamči da je broj riba navedenih u Prilogu II. Direktivi o staništima koje prelaze rijeku putem prijelaza za ribe najmanje jednako visok kao broj riba koje ugibaju na razini elektrane

Moorbrug zbog uzimanja vode za hlađenje. Nema razlike između uginulih riba i dodatnih riba koje prelaze što se tiče njihovih bioloških obilježja tako da nema promjena u populaciji u područjima Natura 2000 uzvodno od brane Geesthacht.

23 Što se tiče vrsta riba navedenih u Prilogu II. Direktivi o staništima, ta država članica smatra da one nisu obuhvaćene područjem primjene članka 6. te direktive. U okviru zaštite staništa predviđene tim člankom, odlučujući su samo ciljevi očuvanja područja Natura 2000, dakle to da u područjima očuvanja struktura populacije ostane nepromijenjena.

24 Slijedom toga, Savezna Republika Njemačka ističe da se tijelo koje je odlučivalo o zahtjevu za odobrenje vodilo za scenarijem najgoreg slučaja, pritom uvjetujući stalni rad sustava hlađenja dokazom o stvarnoj funkcionalnosti prijelaza za ribe, što je dokaz koji je podnesen tijekom 2011. do 2014. godine. Naime, stručno izvješće od 15. siječnja 2014. pokazuje da je jako mali broj predmetnih riba uginuo, ali da druge uspijevaju popeti se do zaštićenih područja zahvaljujući prijelazu za ribe.

25 Što se tiče upravljanja rizicima, Savezna Republika Njemačka ističe da su u odobrenju od 30. rujna 2008. kombinirani predvidljivi čimbenici s preventivnim prikazima uključujući također postupke koji omogućuju da se ubuduće uzimanje vode za hlađenje ograniči koliko je to nužno za zaštitu vrsta u pitanju.

26 Što se tiče podataka i stručnih izvješća za godine 2011. do 2014., Savezna Republika Njemačka smatra da ih treba uzeti u obzir za ocjenu ove tužbe zbog povrede obveze jer je rok određen u obrazloženom mišljenju istekao 16. prosinca 2014. Smatra da su ti podaci relevantni jer je njihovo prikupljanje naloženo u vrijeme izdavanja odobrenja od 30. rujna 2008. pa su dakle sastavni dio procjene utjecaja.

27 Isto tako navedena država članica dodaje da je stalni rad sustava hlađenja uvjetovan dokazom o učinkovitosti prijelaza za ribe. Taj dokaz bili su podaci utvrđeni tijekom 2011. do 2014. godine. Predviđanja u vezi s učinkovitosti ublažavanja štete zahvaljujući prijelazu za ribe bila su utemeljena na modelu predviđanja u dva stadija, odnosno s jedne strane na predviđanjima koja proizlaze iz planiranja projekta i njegova konačnog odobrenja i, s druge strane, na podacima na temelju praćenja.

28 Konačno, Savezna Republika Njemačka pojašnjava da je prijelaz za ribe otvoren od kolovoza 2010., ali da je uobičajena aktivnost uzimanja vode započela tek nakon uspješnog završetka praćenja, odnosno u ožujku 2015.

Ocjena Suda

29 Najprije valja navesti da činjenica da se projekt čija se procjena utjecaja na okoliš osporava ne nalazi u predmetnim područjima Natura 2000 nego na značajnoj udaljenosti od njih, uzvodno uz Labu, nikako ne isključuje primjenjivost zahtjeva propisanih u članku 6. stavku 3. Direktive o staništima. Naime, kao što to proizlazi iz njezina teksta, ta odredba podvrgava tamo predviđenom mehanizmu zaštite okoliša „[s]vaki plan ili projekt koji nije izravno povezan s upravljanjem područjem ili potreban za njegovo upravljanje, ali bi na njega mogao imati značajan utjecaj”.

30 U ovom slučaju, iz spisa podnesenog Sudu proizlazi da mehanizam hlađenja elektrane u Moorburgu može imati značajan utjecaj na vrste riba koje su navedene u Prilogu II. Direktivi o staništima i zaštićene u predmetnim područjima Natura 2000.

31 Naime, procjena utjecaja koju su provela njemačka tijela pokazuje da ugibanje jedinki triju vrsta riba u pitanju navedenih u Prilogu II. Direktivi o staništima, povezano s uzimanjem vode za hlađenje elektrane u Moorburgu na njihovu migracijskom putu, utječe na razmnožavanje tih vrsta u navedenim zaštićenim područjima. Posebice, ta procjena upućuje na to da postoje povećani rizici za izrazito migracijske vrste kao što su to riječna paklara, morska paklara i losos.

32 Uzimajući u obzir tu procjenu utjecaja, njemačka tijela mogla su na temelju članka 6. stavka 3. druge rečenice Direktive o staništima odobriti plan izgradnje elektrane u Moorburgu „tek nakon što [su] se uvjer[ila] da on neće negativno utjecati na cjelovitost dotičnog područja”.

33 Naime, kao što je Sud već presudio, nadležna tijela državne vlasti odobravaju neku djelatnost koja podliježe procjeni jedino pod uvjetom da su sigurna da ta djelatnost nema štetne učinke na cjelovitost toga područja. Riječ je o takvom slučaju kada sa znanstvenog gledišta ne postoji razumna sumnja glede izostanka takvih utjecaja (vidjeti u tom smislu presudu od 8. studenoga 2016., Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, t. 42. i navedenu sudsku praksu).

34 Kako bi se uvjerila da projekt izgradnje elektrane u Moorburgu neće negativno utjecati na cjelovitost predmetnih područja Natura 2000, na njemačkim je tijelima da uzmu u obzir zaštitne mjere uključene u taj projekt. U tom pogledu, stalna je sudska praksa da primjena načela opreznosti u okviru provedbe članka 6. stavka 3. Direktive o staništima zahtijeva od nadležnog tijela da uzme u obzir zaštitne mjere uključene u navedeni projekt koje imaju za cilj izbjegavanje ili smanjenje mogućih neposredno prouzročenih štetnih učinaka, kako bi se osiguralo da projekt ne utječe negativno na cjelovitost zaštićenog područja (presude od 15. svibnja 2014., Briels i dr., C-521/12, EU:C:2014:330, t. 28., kao i od 21. srpnja 2016., Orleans i dr., C-387/15 i C-388/15, EU:C:2016:583, t. 54.).

35 U ovom slučaju, valja navesti da iz spisa podnesenog Sudu proizlazi da je, uz druge mjere namijenjene izbjegavanju negativnih učinaka uzimanja vode, poput postavljanja podvodnih ribarskih mreža, vraćanja riba i smanjenje aktivnosti elektrane u Moorburgu kad je količina kisika kritična za ribe, postavljen prijelaz za ribe na razini brane Geesthacht.

36 Taj prijelaz za ribe omogućio bi povećanje fonda migrirajućih riba, pružajući tim vrstama mogućnost da brže dospiju do svojih područja razmnožavanja na srednjem i gornjem toku Labe. Povećanje ribljeg fonda nadoknadilo bi gubitke blizu elektrane u Moorburgu i na taj način ne bi postojao značajan utjecaj na ciljeve očuvanja područja Natura 2000 smještenih uzvodno od te elektrane.

37 Međutim, iz procjene utjecaja proizlazi da ona ne sadrži konačna utvrđenja o učinkovitosti prijelaza za ribe, nego samo navodi da bi se ta učinkovitost potvrdila tek nakon više godina praćenja.

38 Prema tome, razvidno je da u trenutku izdavanja odobrenja, iako je bio namijenjen smanjenju neposredno prouzročenog značajnog utjecaja na područja Natura 2000 uzvodno od elektrane u Moorburgu, prijelaz za ribe nije mogao zajamčiti, zajedno s drugim mjerama navedenima u točki 35. ove presude, da ne postoji nikakva razumna sumnja o tome da navedena elektrana neće negativno utjecati na cjelovitost područja, u smislu članka 6. stavka 3. Direktive o staništima.

39 Taj zaključak ne može se dovesti u pitanje argumentima Savezne Republike Njemačke o upravljanju rizicima i podacima utvrđenima za godine 2011. do 2014.

40 S tim u vezi, prema sudskoj praksi, kriterij za odobrenje predviđen u članku 6. stavku 3. drugoj rečenici Direktive o staništima uključuje načelo opreznosti i omogućuje učinkovito sprečavanje štetnih utjecaja na cjelovitost zaštićenih područja zbog predviđenih planova ili projekata. Kriterij za odobrenje koji bi bio manje strog od onog u pitanju ne bi tako učinkovito osigurao ostvarenje cilja zaštite područja na koje se ta odredba odnosi (presuda 21. srpnja 2016., Orleans i dr., C-387/15 i C-388/15, EU:C:2016:583, t. 53. kao i navedena sudska praksa).

41 Što se tiče predviđanja na kojima se temeljila procjena utjecaja, valja navesti da je Republika Njemačka podatke utvrđene za godine 2011. do 2014. podnijela nakon izdavanja odobrenja od 30. rujna 2008.

42 U tom pogledu, valja podsjetiti da upravo na datum donošenja odluke kojom se odobrava provedba projekta ne smije postojati nikakva sumnja sa znanstvenog gledišta što se tiče nepostojanja štetnih učinaka na cjelovitost područja u pitanju (presuda od 26. listopada 2006., Komisija/Portugal, C-239/04, EU:C:2006:665, t. 24. i navedena sudska praksa).

43 Što se tiče praćenja u više stadija, ni ono nije dostatno za jamčenje poštovanja obveze koja je predviđena u članku 6. stavku 3. Direktive o staništima.

44 Naime, s jedne strane, kao što je to Komisija istaknula na raspravi a da joj u tome tužena država članica nije proturječila, rezultati tog praćenja ne bi morali biti relevantni ako se mjerenje provodi u razdobljima u kojima elektrana u Moorburgu ne upotrebljava stalni mehanizam za hlađenje. S druge strane, to mjerenje služi samo brojenju riba koje uspiju prijeći branu Geesthacht putem prijelaza za ribe. Prema tome, to praćenje ne može osigurati da će se prijelazom za ribe izbjeći negativni utjecaji na cjelovitost zaštićenih područja.

45 Slijedi da, time što je odobrila projekt izgradnje elektrane u Moorburgu na Labi na temelju procjene utjecaja kojom je zaključeno da ne postoji negativni utjecaj na cjelovitost područja Natura 2000, Savezna Republika Njemačka povrijedila je obveze koje ima na temelju članka 6. stavka 3. druge rečenice Direktive o staništima.

Drugi prigovor, koji se temelji na povredi članka 6. stavka 3. druge rečenice Direktive o staništima zbog izostanka ispitivanja kumulativnih učinaka s drugim projektima

Argumentacija stranaka

46 Komisija smatra da je počinjena još jedna povreda članka 6. stavka 3. druge rečenice Direktive o staništima jer je grad Hamburg izdao odobrenje od 30. rujna 2008. a da u procjeni utjecaja elektrane u Moorburgu nije uzeo u obzir moguće kumulativne učinke povezane s postojanjem reverzibilne elektrane u Geesthachtu i protočne hidroelektrane smještene na brani Geesthacht, za koju je također podnesen zahtjev za odobrenje izgradnje i puštanja u rad.

47 Što se tiče reverzibilne elektrane u Geesthachtu, Komisija primjećuje da ta elektrana postoji od 1958. i da ne sadržava posebne instalacije za zaštitu ribljih vrsta. Tek je tijekom 2014. godine Savezna Republika Njemačka podnijela stručno izvješće radi dokazivanja da navedena reverzibilna elektrana nije opasna za odnosne vrste migrirajućih riba.

48 Prema mišljenju Komisije, nije relevantno to što je reverzibilna elektrana u Geesthachtu izgrađena prije isteka roka za prenošenje Direktive o staništima jer odredbe članka 6. stavka 3. te direktive nisu ograničene samo na planove i projekte koji su odobreni ili izvršeni nakon roka za prenošenje navedene direktive.

49 Što se tiče protočne hidroelektrane na brani Geesthacht, za koju je zahtjev za izgradnju i puštanje u rad podnesen 22. svibnja 2008., Komisija smatra da je i nju trebalo uzeti u obzir u okviru ispitivanja kumulacije učinaka elektrane u Moorburgu. Prema mišljenju Komisije, iako je taj zahtjev povučen 2010., učinci protočne hidroelektrane na populacije migrirajućih riba bili su predvidljivi na datum izdavanja odobrenja od 30. rujna 2008.

50 Savezna Republika Njemačka najprije ističe da reverzibilnu elektranu u Geesthachtu nije bilo potrebno uzeti u obzir za procjenu utjecaja jer je ona već postojala na datum donošenja Direktive o staništima, pozivajući se u tom pogledu na presudu Suda od 14. siječnja 2016., Grüne Liga Sachsen i dr. (C-399/14, EU:C:2016:10, t. 58. i 59.)

51 Nadalje, što se tiče protočne hidroelektrane na brani u Geesthachtu, ta država članica smatra da je nije bilo potrebno uzeti u obzir kao „drugi projekt” jer od početka nije bilo moguće izdati odobrenje.

52 S tim u vezi, Savezna Republika Njemačka ističe da takav projekt nije mogao biti odobren bez uključivanja društva Vattenfall Europe AG, koje je postalo Vattenfall GmbH. Naime, prema njemačkom pravu, operator buduće protočne hidroelektrane nužno mora pribaviti pristanak vlasnika predmetnih voda, što je u tom slučaju savezna njemačka država.

53 Međutim, zahtjev za izgradnju protočne hidroelektrane od 22. svibnja 2008. nije podnio Vattenfall Europe ili treća osoba koju je ovlastio, već Wirtschaftsbetriebe Geesthacht GmbH koji, za razliku od Vattenfalla Europe, nije imao nikakva prava korištenja zemljišta i objekata pri brani Geesthacht potrebnih za izgradnju protočne hidroelektrane.

54 Slijedom toga, dopisom od 26. svibnja 2008., tijelo za odobravanje planova okruga Herzogtum Lauenburg (Njemačka) pojasnilo je da, s obzirom na nepostojanje pravnog interesa društva Wirtschaftsbetriebe Geesthacht za odluku u meritumu, neće otvoriti postupak odobrenja plana sve dok Vattenfall Europe ne da svoj pristanak na izgradnju protočne hidroelektrane. Vattenfall Europe dao je do znanja 20. lipnja 2008. da podnositelju zahtjeva neće prenijeti nikakva prava korištenja koje uživa. Posljedično, tijelo za izdavanje odobrenja na kraju nije pokrenulo postupak odobrenja za protočnu hidroelektranu.

55 Savezna Republika Njemačka dodaje da je zahtjev za odobrenje izgradnje i puštanja u rad koji je podnesen za tu elektranu bio povučen tek tijekom 2010. zato što je tijelo za odobrenje htjelo izbjeći donošenje odbijajuće odluke i trebalo uvjeriti podnositelja zahtjeva da ga sam povuče.

Ocjena Suda

56 Svojim drugim prigovorom, podijeljenim u dva dijela, Komisija njemačkim tijelima prigovara što nisu procijenila kumulativne učinke elektrane u Moorburgu s onima reverzibilne elektrane u Geesthachtu i protočne hidroelektrane na brani u Geesthachtu što se tiče uznemiravanja ribljih vrsta poput riječnih paklara, morskih paklara i lososa na zaštićenim područjima.

57 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, odgovarajuća procjena utjecaja plana ili projekta na predmetno područje koja se mora provesti na temelju članka 6. stavka 3. Direktive o staništima podrazumijeva da se, uzimajući u obzir najbolja znanstvena postignuća u tom području, moraju utvrditi svi aspekti predmetnog plana ili projekta koji, samostalno ili zajedno s drugim planovima ili projektima, mogu utjecati na ciljeve očuvanja tog područja (presuda od 14. siječnja 2016., Grüne Liga Sachsen i dr., C-399/14, EU:C:2016:10, t. 49. i navedena sudska praksa).

58 Što se tiče prvog dijela drugog prigovora, koji se odnosi na reverzibilnu elektranu u Geesthachtu, iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da se ona nalazi uzvodno od brane Geesthacht i u njezinoj neposrednoj blizini od 1958.

59 S jedne strane, kao što je navedeno u točki 42. ove presude, upravo se datum donošenja odluke kojom se odobrava provedba projekta mora uzeti u obzir u okviru procjene kumulativnih učinaka koje stvara taj projekt i drugi projekt koji bi mogao imati značajan utjecaj na područje (vidjeti u tom smislu presudu od 26. listopada 2006., Komisija/Portugal, C-239/04, EU:C:2006:665, t. 24. i navedenu sudsku praksu).

60 S druge strane, valja navesti da za razliku od predmeta u kojem je donesena presuda od 14. siječnja 2016., Grüne Liga Sachsen i dr. (C-399/14, EU:C:2016:10), u ovom predmetu nije riječ o a posteriori ispitivanju utjecaja reverzibilne elektrane u Geesthachtu, koja postoji od 1958., već o tome da je se uzme u obzir prilikom procjene utjecaja drugog projekta, odnosno u ovom slučaju elektrane u Moorburgu.

61 Članak 6. stavak 3. Direktive o staništima od nacionalnih tijela zahtijeva da u okviru ispitivanja kumulativnog učinka uzmu u obzir sve projekte koji bi, zajedno s projektom za koji se traži odobrenje, mogli imati značajan utjecaj s obzirom na ciljeve te direktive, neovisno o tome što ti projekti datiraju od prije prenošenja navedene direktive.

62 Naime, projekti koji mogu, poput reverzibilne elektrane u Geesthachtu, zajedno s projektom koji je predmet procjene utjecaja uključivati pogoršanje ili uznemiravanje koje može imati utjecaj na migrirajuće ribe u rijeci, a slijedom toga i pogoršanje predmetnog područja, s obzirom na ciljeve Direktive o staništima, ne mogu se isključiti iz procjene utjecaja na temelju članka 6. stavka 3. Direktive o staništima.

63 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da, time što nije primjereno procijenila kumulativne učinke vezane uz elektranu u Moorburgu i reverzibilnu elektranu u Geesthachtu, Savezna Republika Njemačka povrijedila je obveze koje ima na temelju članka 6. stavka 3. Direktive o staništima.

64 Što se tiče drugog dijela drugog prigovora, Komisija prigovara Saveznoj Republici Njemačkoj što u okviru procjene predmetnih kumulativnih učinaka nije uzela u obzir protočnu hidroelektranu na brani Geesthacht uz obrazloženje da zahtjev za odobrenje izgradnje i puštanja u rad te elektrane prema njemačkom pravu nikako nije mogao biti uspješan. Pravo korištenja vode i zemljišta pri brani u pitanju prema njemačkom je pravu nužan uvjet za odobrenje projekta.

65 U tom pogledu, iz spisa podnesenog Sudu proizlazi da je zahtjev za izgradnju protočne elektrane na brani Geesthacht podnijelo društvo koje nije bilo nositelj prava korištenja voda na toj brani ni zemljišta i objekata povezanih s njom.

66 Iz tog spisa također proizlazi da postupak odobrenja planova prema zakonodavstvu o vodi nije mogao započeti sve dok Vattenfall Europe, kao nositelj prava korištenja vode i zemljišta pri brani Geesthacht, i savezna uprava za vode i plovidbu ne navedu da taj projekt nije u sukobu s drugim pravima. Međutim, Vattenfall Europe slijedom toga izjavio je da ne daje svoj pristanak potreban za izgradnju protočne hidroelektrane.

67 U tim okolnostima, razvidno je da protočna hidroelektrana na brani Geesthacht nije „drugi projekt” u smislu članka 6. stavka 3. Direktive o staništima. Stoga drugi dio drugog prigovora valja odbiti.

Treći prigovor, koji se temelji na povredi članka 6. stavka 4. Direktive o staništima zbog izostanka ispitivanja tamo propisanih uvjeta

Argumentacija stranaka

68 Komisija smatra da je grad Hamburg, pogrešno izdavši odobrenje zbog pogrešaka u procjeni utjecaja, u okviru postupka u vezi s odobrenjem od 30. rujna 2008., propustio poštovati zahtjeve propisane člankom 6. stavkom 4. Direktive o staništima.

69 U tom pogledu, Komisija smatra da je grad Hamburg trebao potražiti alternativna rješenja za stalno hlađenje. Tako bi izgradnja hibridnog rashladnog tornja u elektrani u Moorburgu činila alternativno rješenje u odnosu na stalno hlađenje i imala bi manje negativnih učinaka na predmetna područja Natura 2000. Ta izgradnja bila bi ekonomski izvediva i mogla se naložiti predmetnom poduzeću prilikom izdavanja odobrenja.

70 Savezna Republika Njemačka smatra da nema potrebe ispitivati jesu li uvjeti za odobrenje projekta iz članka 6. stavka 4. Direktive o staništima bili ispunjeni, s obzirom na to da je grad Hamburg pošao od pretpostavke da elektrana u Moorburgu nije imala značajan utjecaj na cjelovitost područja Natura 2000 uzvodno uz rijeku.

Ocjena Suda

71 U skladu s člankom 6. stavkom 4. Direktive o staništima, ako se, unatoč negativnoj procjeni utjecaja izvršenoj u skladu s člankom 6. stavkom 3. prvom rečenicom Direktive o staništima i u nedostatku drugih pogodnih mogućnosti, plan ili projekt ipak moraju provesti zbog važnih razloga od prevagujućeg općeg interesa, predmetna država članica poduzima sve potrebne kompenzacijske mjere kako bi osigurala zaštitu koherentnosti mreže Natura 2000.

72 U ovom slučaju, s obzirom na okolnost da je nadležno tijelo zaključilo da ne postoji negativan utjecaj na cjelovitost područja u smislu članka 6. stavka 3. Direktive o staništima, nije potrebno ispitati treći prigovor iz Komisijine tužbe zbog povrede obveze, koji se temelji na povredi članka 6. stavka 4. te direktive.

73 Slijedom toga, valja utvrditi da, time što prilikom odobravanja izgradnje elektrane u Moorburgu nije provela točnu i potpunu procjenu utjecaja, Savezna Republika Njemačka povrijedila je obveze koje ima na temelju članka 6. stavka 3. Direktive o staništima.

Troškovi

74 Na temelju članka 138. stavka 1. Poslovnika Suda, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Međutim, sukladno stavku 3. prvoj rečenici tog članka, Sud može odlučiti da svaka stranka snosi vlastite troškove ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima. Budući da Komisija i Savezna Republika Njemačka djelomično nisu uspjele u svojim zahtjevima, valja im naložiti da snose vlastite troškove.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) proglašava i presuđuje:

1. **Time što prilikom odobravanja izgradnje elektrane na ugljen u Moorburgu, blizu Hamburga (Njemačka), nije provela točnu i potpunu procjenu utjecaja, Savezna Republika Njemačka povrijedila je obveze koje ima na temelju članka 6. stavka 3. Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore.**

2. **U preostalom dijelu tužba se odbija.**

3. **Svaka stranka snosi svoje troškove.**

Potpisi